

Na osnovu člana 22 stav 2 Zakona o životnoj sredini ("Službeni list RCG", broj 12/96) Ministarstvo zaštite životne sredine, donijelo je

PRAVILNIK

O EMISIJI ZAGAĐUJUĆIH MATERIJA U VAZDUH

(Objavljen u "Sl. listu RCG", br. 25/01)

I OPŠTE ODREDBE

Član 1

Ovim pravilnikom određuju se vrste emisija zagađujućih materija, metodologija mjerenja, uzimanje uzoraka, način evidentiranja i rok za dostavljanje podataka i uslovi koje u pogledu stručne spreme zaposlenih, tehničke opremljenosti i prostora mora da ispunjava ovlašćena institucija za praćenje zagađivanja životne sredine emisijom zagađujućih materija u vazduh.

Član 2

Izvori zagađivanja vazduha, u smislu ovog pravilnika, su industrijski pogoni, tehnološki procesi, uređaji i objekti iz kojih se zagađujuće materije ispuštaju u vazduh (u daljem tekstu: stacionarni izvor)

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:

- emisija je ispuštanje zagađujućih materija u vazduh iz ispusta stacionarnog izvora, a izražava se u emisijskim veličinama: masenim protokom i/ili masenom koncentracijom kao i faktorom emisije;
- emitovani maseni protok (kg/h) je izmjereni maseni protok zagađujuće materije na ispustu stacionarnog izvora u periodu emisije otpadnih gasova (period bez emisije ne uzima se u obzir);
- faktor emisije je broj koji označava masu emitovane zagađujuće materije po jedinici djelatnosti (iskazane količinom proizvoda, količinom potrošenog energenta ili sirovine ili veličinom obavljenog posla);
- granični maseni protok (kg/h) je zadati maseni protok zagađujuće materije na osnovu kojeg se određuje učestanost mjerenja emisije;
- granična vrijednost emisije (GVE) je najveće dozvoljeno ispuštanje zagađujućih materija u vazduh iz ispusta stacionatnog izvora ukoliko posebnim propisom nije drugačije određeno;
- ispušt je mjesto ispuštanja zagađujućih materija iz stacionatnog izvora u vazduh;
- maseni protok je masa emitovane materije u jedinici vremena;
- masena koncentracija zagađujućih materija u otpadnom gasu je masa emitovanih zagađujućih materija po jedinici zapremine ispuštenog otpadnog gasa na temperaturi od OoC i pritisku od 1013 mbara;
- otpadni gas je gas koji sadrži zagađujuće materije u čvrstom, tečnom ili gasovitom stanju;
- zagađujuće materije su prirodne i vještačke materije koje remete prirodni sastav i osobine vazduha.

II VRSTE EMISIJA

Član 4

Ispuštene zagađujuće materije u vazduh na ispustu stacionarnog izvora, u smislu ovog pravilnika, su:

- ukupne praškaste materije;
- praškaste neorganske materije;
- neorganska jedinjenja u obliku aerosola, pare ili gasa;
- organska jedinjenja, i
- kancerogene materije.

Ukupne praškaste materije

Član 5

Ukupne praškaste materije u otpadnom gasu predstavljaju zbir praškastih neorganskih i organskih materija.

Praškaste neorganske materije

Član 6

Vrste praškastih neorganskih materija u otpadnom gasu, razvrstane u klasama štetnosti od I. do III. su:

I. klasa štetnosti

- kadmijum i njegova jedinjenja izražena kao Cd
- vanadijum i njegova jedinjenja izražena kao V
- kobalt i njegova jedinjenja izražena kao Co
- nikal i njegova jedinjenja izražena kao Ni
- živina jedinjenja izražena kao Hg
- hrom (VI) i njegova jedinjenja izražena kao Cr

II. klasa štetnosti

- talijum i njegova jedinjenja izražena kao Tl
- arsen i njegova jedinjenja izražena kao As
- selen i njegova jedinjenja izražena kao Se
- telur i njegova jedinjenja izražena kao Te
- olovo i njegova jedinjenja izražena kao Pb

III. klasa štetnosti

- antimon i njegova jedinjenja izražena kao Sb
- bakar i njegova jedinjenja izražena kao Cu
- cijanidi i lako rastvorljive soli (npr. NaCN) izraženi kao CN-

- fluoridi i lako rastvorljive soli (npr. NaF) izraženi kao F-
- kalaj i njegova jedinjenja izražena kao Sn
- mangan i njegova jedinjenja izražena kao Mn
- platina i njena jedinjenja izražena kao Pt
- paladijum i njegova jedinjenja izražena kao Pd
- rodijum i njegova jedinjenja izražena kao Rh
- cink i njegova jedinjenja izražena kao Zn
- silicijum (IV) oksid izražen kao SiO₂

Neorganska jedinjenja u obliku aerosola, pare ili gasa

Član 7

Vrste neorganskih jedinjenja u otpadnom gasu u obliku aerosola, pare ili gasa razvrstane u klase štetnosti od I. do IV. su :

I. klasa štetnosti

- živine pare
- fosfor-hidrid
- arsen-hidrid
- fluor

II. klasa štetnosti

- hlor-cijanid (hlorcijan)
- hlor-dioksid
- fozgen
- brom i njegova jedinjenja
- hlor
- sumporvodonič

III. klasa štetnosti

- cijanovodonik
- fluorovodonik
- hlorovodonik
- amonijak

IV. klasa štetnosti

- bromovodonik
- oksidi sumpora: sumpor (IV) oksid i sumpor (VI) oksid izraženi kao sumpor (IV) oksid
- oksidi azota: azot (II) oksid i azot (IV) oksid izražen kao azot (IV) oksid

Organska jedinjenja

Član 8

Vrste organskih jedinjenja u otpadnom gasu razvrstane u klase štetnosti od I. do III. su:

I. klasa štetnosti

- 2-propenal (akrilaldehid) $\text{CH}_2=\text{CHCHO}$
- propen-kiselina (akrilna kiselina) $\text{CH}_2=\text{CHCOOH}$
- propen-olovna jedinjenja ($\text{CH}_2=\text{CHCH}_2$) 4Pb
- anilin $\text{C}_6\text{H}_5\text{NH}_2$
- anhidrid buten-dikiseline (anhidrid maleinske kiseline) $\text{C}_4\text{H}_2\text{O}_3$
- benzil-hlorid $\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}_2\text{Cl}$
- bifenil $\text{C}_6\text{H}_5-\text{C}_6\text{H}_5$
- dihlorfenoli $\text{C}_6\text{H}_3(\text{OH})\text{Cl}_2$
- metanal (formaldehid) HCHO
- furan-2-karboksialdehid (furfural) $\text{C}_5\text{H}_4\text{O}_2$
- hloretanal (hloracetaldehid) ClCH_2CHO
- ksilenoli
(osim 1-hidroksi-2, 3-dimetilbenzena) $\text{C}_6\text{H}_3(\text{CH}_3)_2\text{OH}$
- hloretan-kiselina (hlorsirćetna kiselina) ClCH_2COOH
- metan-kiselina (mravlja kiselina) HCOOH
- metilamin CH_3NH_2
- 4-metil-2, 4-fenilendiizocijanat $\text{C}_9\text{H}_6\text{N}_2\text{O}_2$
- nitrobenzen $\text{C}_6\text{H}_5\text{NO}_2$
- nitrorezol $\text{CH}_3\text{C}_6\text{H}_3(\text{OH})\text{NO}_2$
- nitrofenol $\text{NO}_2\text{C}_6\text{H}_4\text{OH}$

- 2,2-iminodietanol (dietonalamin) $(\text{OHCH}_2\text{CH}_2)_2\text{NH}$
- prašina drveta u respirabilnom obliku
- piridin $\text{C}_5\text{H}_5\text{N}$
- 1,1,2,2-tetrahloretan $\text{Cl}_2\text{HCCHCl}_2$
- tioalkoholi (merkaptani) RSH
- tioeteri RSR
- 2-metilnilin (o-toluidin) $\text{C}_6\text{H}_4(\text{CH}_3)\text{NH}_2$
- bis (2-etilheksil) ftalat $\text{C}_{24}\text{H}_{38}\text{O}_4$
- trihlorfenol $\text{C}_6\text{H}_2(\text{OH})\text{Cl}_3$

II. klasa štetnosti

- butanal (butiraldehid) $\text{C}_4\text{H}_7\text{CHO}$
- N,N-dimetilformamid $\text{HCON}(\text{CH}_3)_2$
- furfuralkohol $\text{C}_5\text{H}_6\text{O}_2$
- hlorbenzen $\text{C}_6\text{H}_5\text{Cl}$
- 2-hlor-1,3-butadien $\text{CH}_2=\text{C}(\text{Cl})\text{CH}=\text{CH}_2$
- 1-hidroksi-2,4-dimetilbenzen
(2,4-ksilenol) $\text{C}_6\text{H}_3(\text{CH}_3)_2\text{OH}$
- 2-hlorpropan $\text{CH}_3\text{CHClCH}_3$
- 2-metoksietanol $\text{CH}_3\text{OCH}_2\text{CH}_2\text{OH}$
- naftalen C_{10}H_8
- propanol (propion-aldehid) $\text{C}_2\text{H}_5\text{CHO}$
- propan-kiselina (propionska kiselina) $\text{C}_2\text{H}_5\text{COOH}$
- etan-kiselina (sirćetna kiselina) CH_3COOH
- vinilbenzen (stiren) $\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}=\text{CH}_2$
- 2-etoksietanol $\text{C}_2\text{H}_5\text{OCH}_2\text{CH}_2\text{OH}$
- ugljenik-disulfid CS_2
- etenil-etanoat (vinil-acetat) $\text{CH}_3\text{COOCH}=\text{CH}_2$
- dietilamin $(\text{C}_2\text{H}_5)_2\text{NH}$

- dimetilamin $(\text{CH}_3)_2\text{NH}$
- etil-propenoat (etil-akrilat) $\text{CH}_2=\text{CHCOOC}_2\text{H}_5$
- etilamin $\text{C}_2\text{H}_5\text{NH}_2$
- fenol $\text{C}_6\text{H}_5\text{OH}$
- 1-hidroksi-4metilbenzen (krezol) $\text{C}_6\text{H}_4(\text{CH}_3)\text{OH}$
- trihlormetan (hlroform) CHCl_3
- metil-propenoat (metil-akrilat) $\text{CH}=\text{CHCOOCH}_3$
- nitrotoluen $\text{NO}_2\text{C}_6\text{H}_4\text{CH}_3$
- tetrahlormetan (tetrahlorugljenik) CCl_4
- 1,1,2-trihloretan $\text{H}_2\text{CICCHCl}_2$
- trietilamin $(\text{C}_2\text{H}_5)_3\text{N}$
- 1,2-dihloretan $\text{H}_2\text{CICCClH}_2$

III. klasa štetnosti

- 2-propanon (acetan) CH_3COCH_3
- alkani (osim metana)
- alkeni (osim 1,3-butadiena)
- alkil-alkohol ROH
- 2-butanon $\text{CH}_3\text{COC}_2\text{H}_5$
- butil-etanoat (butil-acetat) $\text{CH}_3\text{COOC}_4\text{H}_9$
- butoksibutan (dibutil-eter) $(\text{C}_4\text{H}_9)_2\text{O}$
- dihlordifluormetan CCl_2F_2
- dihlormetan CH_2Cl_2
- etoksietan (dietil-eter) $(\text{C}_2\text{H}_5)_2\text{O}$
- izopropoksiizopropan
(diizopropil-eter) $(\text{CH}_3)_2\text{CHOCH}(\text{CH}_3)_2$
- metoksimetan (dimetil-eter) $(\text{CH}_3)_2\text{O}$
- etiletanoat (etil-acetat) $\text{CH}_3\text{COOC}_2\text{H}_5$
- hloretan (etil-hlorid) $\text{C}_2\text{H}_5\text{Cl}$
- 1,2-etandiol (etilen-glikol) $\text{HOCH}_2\text{CH}_2\text{OH}$

- 4-hidroksi-4-metil-2-pentanon $(\text{CH}_3)_2\text{C}(\text{OH})\text{CH}_2\text{COCH}_3$
- metil-benzoat $\text{C}_6\text{H}_5\text{COOCH}_3$
- 4-metil-2-pentanon
- (izopropilacetona) $\text{CH}_3\text{COCH}_2\text{CH}(\text{CH}_3)_2$
- 1-metil-2-pirolidon $\text{C}_3\text{H}_6\text{CONCH}_3$
- pinen $\text{C}_{10}\text{H}_{16}$
- trihlorfluorometan CCl_3F
- 1,2-dihlorbenzen $\text{C}_6\text{H}_4\text{Cl}_2$
- 1,2-dihloreten $\text{ClHC}=\text{CHCl}$
- 1,4-dioksicikloheksan
- (1,4-dioksan) $\text{C}_4\text{H}_8\text{O}_2$
- hlormetan (metil-hlorid) CH_3Cl
- 2-butoksietanol $\text{C}_4\text{H}_9\text{OCH}_2\text{CH}_2\text{OH}$
- cikloheksanon $\text{C}_6\text{H}_{10}\text{O}$
- 1,4-dihlorbenzen $\text{C}_6\text{H}_4\text{Cl}_2$
- 1,1-dihloreten Cl_2CHCH_3
- 2,6-dimetil-4-heptanon $(\text{CH}_3)_2\text{CHCH}_2\text{COCH}_2\text{CH}(\text{CH}_3)_2$
- etilbenzen $\text{C}_6\text{H}_5\text{C}_2\text{H}_5$
- izopropenilbenzen $\text{C}_6\text{H}_5\text{C}(\text{CH}_3)=\text{CH}_2$
- izopropilenbenzen $\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}(\text{CH}_3)_2$
- ksileni $\text{C}_6\text{H}_4(\text{CH}_3)_2$
- metil-etanoat (metil-acetat) $\text{CH}_3\text{COOCH}_3$
- metilcikloheksanon $\text{CH}_3\text{C}_6\text{H}_9(=\text{O})$
- metil-metanoat (metil-formijat) HCOOCH_3
- metil-metakrilat $\text{CH}_2=\text{C}(\text{CH}_3)\text{COOCH}_3$
- tetrahloreten $\text{Cl}_2\text{C}=\text{CCl}_2$
- oksaciklopentan (tetrahidrofuran) $\text{C}_4\text{H}_8\text{O}$
- metilbenzen (toluen) $\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}_3$

- 1,1,1-trihloreten CH_3CCl_3
- 1,1,2-trihloreten $\text{Cl}_2\text{C}=\text{CHCl}$
- trimetilbenzen $\text{C}_6\text{H}_3(\text{CH}_3)_3$
- etanol (acetaldehid) CH_3CHO

Kancerogene materije

Član 9

Vrste kancerogenih materija u otpadnom gasu razvrstane u klase štetnosti od I. do III. su:

I. klasa štetnosti

- azbest kao najsitnija prašina (aktionolit, amozit - smeđi azbest, antofilit, krizotil - bijeli azbest, krokidolit - plavi azbest, tremolit)
- berilijum i njegova jedinjenja u respirabilnom obliku, izraženi kao Be
- 2-naftilamin
- arsen (III) oksid i arsen (IV) u respirabilnom obliku, arsenatna kiselina, arsenitna kiselina i njihove soli u respirabilnom obliku, izraženi kao As
- jedinjenja hroma (VI) u respirabilnom obliku, hromat olova, hromatna kiselina i soli, hromat cinka i jedinjenja hroma (VI), izraženi kao Cr
- nikal u obliku respirabilne prašine, aerosoli nikal sulfida i sulfidnih ruda, nikal karbonata i nikal tetrakarbonila, izraženi kao Ni
- prirodni uran ($\text{U}238 + 0,7\% \text{U}235$)

II. klasa štetnosti

- dibenzo (a,h) antracen
- benzo (a) piren
- dimetil - sulfat
- 1-hlor-2,3-epoksipropan (epihlorhidrin)
- vinil-hlorid
- akrilonitril

III. klasa štetnosti

- benzen
- kobalt u obliku respirabilne prašine, aerosoli metalnog kobalta i teškotopljivih kobaltnih soli, izraženi kao Co
- 1,2-dihloreten
- hidrazin

- 3,3-dihlorbenzidin
- 1,3-butadien
- propilen-oksid
- etilenoksid

III METODOLOGIJA MJERENJA

Član 10

Ispuštanje zagađujućih materija u vazduh iz stacionarnog izvora utvrđuje se mjerenjem emisije.

Mjerenje emisije zagađujućih materija u otpadnom gasu iz stacionarnog izvora vrši se prema odredbama ovog pravilnika, primjenom propisanih jugoslovenskih metoda mjerenja i standarda, ili ukoliko nijesu donijeti, primjenom međunarodno priznatih standarda (ISO, DIN, EN) i preporuka (EPA, VDI) koje daju međusobno uporedive rezultate.

Mjerenja koja se vrše u cilju određivanja emisije, obavljaju se tako da rezultati mjerenja reprezentuju emisiju iz stacionarnog izvora i da se mogu međusobno upoređivati kod srodnih izvora i pogonskih uslova.

Član 11

Na stacionarnom izvoru obezbjeđuju se odgovarajući prostor za smještaj mjerne opreme, bezbjedno uzimanje uzoraka i mjerenje emisije.

Mjerna mjesta treba da budu dovoljno velika, lako dostupna, tako opremljena i odabrana da omogućuju tehnički besprijekorno i za izvor reprezentativno mjerenje emisije.

Vrste emisije, položaj i opremljenost mjernih mjesta postojećih stacionarnih izvora zagađujućih materija u vazduh utvrđuje ovlašćena institucija za mjerenje emisije, a kod novih ili rekonstruisanih stacionarnih izvora utvrđuje se u tehničkoj dokumentaciji.

Član 12

Vrijednosti masene koncentracije zagađujućih materija dobijene mjerenjem iskazuju se u odnosu na zadati sadržaj kiseonika u jedinici zapremine otpadnog gasa i izračunavaju se prema jednačini:

$$C_z = \frac{21 - V_z}{21 - V_m} C_m$$

gdje su:

C_z - masena koncentracija za dati zapreminski dio kiseonika,

C_m - izmjerena masena koncentracija,

V_m - izmjereni zapreminski sadržaj kiseonika u %,

V_z - zadati zapreminski sadržaj kiseonika u %.

Ako zapreminski sadržaj kiseonika u otpadnom gasu na osnovu koga se izračunava masena koncentracija zagađujućih materija nije zadat, uzima se da je zapreminski sadržaj kiseonika 3% za ložišta, a za tehnološke procese koliko je uobičajeno pri odvijanju tog procesa.

Ako se otpadni gas razrjeđuje zbog tehnoloških ili drugih razloga dovedena količina gasa za razrjeđivanje ne uzima se u obzir pri upoređivanju sa graničnim vrijednostima emisije.

Član 13

Učestalost mjerenja emisije iz svakog pojedinačnog stacionarnog izvora određuje se na osnovu odnosa između emitovanog masenog protoka ($Q_{emitovani}$) i graničnog masenog protoka ($Q_{granični}$):

$Q_{emitovani}/Q_{granični}$	Učestalost mjerenja
<1	- nema zahtjeva za mjerenjem
>1 do 2	- povremena mjerenja, jedanput u tri godine
> 1 do 5	- povremena mjerenja, jedanput godišnje
>5	- kontinualno mjerenje

Član 14

Granični maseni protoci za pojedine zagađujuće materije navedene u ovom pravilniku su:

Zagađujuća materija	Klasa štetnosti	$Q_{granični}$ g/h
Ukupne praškaste materije		1000
Praškaste neorganske materije	I	0,5
	II	5,0
	III	25
Neorganske materije u obliku aerosola, pare ili gasa	I	10
	II	50
	III	300
	IV	5000
Organske materije izražene kao ukupni ugljenik	I	100
	II	2000
	III	3000
Organske praškaste materije	I	100
	II	500
	III	500
Kancerogene materije	I	0,5
	II	5,0
	III	25
Ugljenmonoksid u procesu:		
	- sagorijevanja	5000
- u ostalim slučajevima		100000

Član 15

Mjerenje emisije zagađujućih materija (u daljem tekstu: mjerenje) obavlja se garancijskim, povremenim i kontinualnim mjerenjima na ispustu stacionarnog izvora.

Rezultati mjerenja upoređuju se sa graničnim vrijednostima emisije samo ako su uzorci otpadnih gasova uzeti i obrađeni u skladu sa ovim pravilnikom i drugim propisima.

Garancijsko mjerenje

Član 16

Garancijsko mjerenje mora se obaviti po završenoj izgradnji novog ili rekonstrukciji postojećeg stacionarnog izvora i to nakon postizanja ustaljenog rada tog izvora, ali najkasnije šest mjeseci od dana puštanja u rad.

Učestalost mjerenja za određeni stacionarni izvor određuje se na osnovu rezultata garancijskih mjerenja, ako nije drugačije propisano.

Povremena mjerenja

Član 17

Kod stacionarnog izvora sa pretežno nepromjenljivim uslovima rada moraju se obaviti tri pojedinačna mjerenja pri ustaljenom neprekidnom radu sa najvećom emisijom i još jedno mjerenje pri radnim uslovima koji se redovno ponavljaju a sa promjenljivom emisijom (na primjer tokom početka i prekida rada, tokom zamjene goriva ili tokom čišćenja i regeneracije).

Kod stacionarnog izvora sa pretežno promjenljivim uslovima rada moraju se obaviti šest pojedinačnih mjerenja pri radnim uslovima koji, prema iskustvu, mogu izazvati najveće emisije.

Trajanje pojedinačnog mjerenja emisije je najduže pola sata, a rezultat pojedinačnog mjerenja izražava se uvijek kao polusatni prosjek.

Kontinualna mjerenja

Član 18

Kod kontinualnog mjerenja iz izmjerenih podataka mora se svakih pola sata sačiniti polusatni prosjek koji se čuva i koristi za utvrđivanje raspodjele učestalosti nakon isteka kalendarske godine. Iz vrijednosti polusatnih prosjeka mora se sačiniti dnevni prosjek u zavisnosti od dnevnog radnog vremena.

Član 19

Ako je za stacionarni izvor određeno kontinualno mjerenje mora se obezbjediti zvučni signal za obavještanje o prekoračenju granične vrijednosti emisije.

Mjerni uređaji koji prate kontinualno emisiju otpadnih gasova moraju biti zaštićeni od pristupa neovlašćenih lica.

Član 20

Stacionarni izvor ispunjava propisane uslove ako pojedinačna izmjerena vrijednost emisije ne prelazi granične vrijednosti emisije (GVE) kod garancijskog i povremenog mjerenja.

Kod kontinualnih mjerenja stacionarni izvor ispunjava propisane uslove ako izmjerene vrijednosti emisije u kalendarskoj godini iznose:

- prosječne 24-časovne vrijednosti manje od GVE,
- 97% polučasovnih prosječnih vrijednosti manje od 1,2 GVE,
- sve polučasovne prosječne vrijednosti manje od dvostruke GVE.

Član 21

Garancijsko, povremeno i kontinualno mjerenje obezbjeđuje pravno i fizičko lice, vlasnik i/ili korisnik stacionarnog izvora.

Član 22

Mjerni uređaji kojima se vrši mjerenje emisije baždare se u odnosu na polučasovni prosjek najmanje jednom godišnje, a njihova funkcionalnost se ispituje od strane ovlaštene institucije poslije svake značajnije izmjene na postrojenju ili izmjene tehnologije.

IV NAČIN EVIDENTIRANJA I ROK ZA DOSTAVLJANJE PODATAKA

Član 23

O garancijskim, povremenim i kontinualnim mjerenjima emisije vodi se zapisnik. Zapisnik mora da sadrži podatke o mjernim mjestima, rezultatima mjerenja, primijenjenom postupku mjerenja, uslovima stacionarnog izvora i uređaja za smanjenje emisije koji su od značaja za ocjenu pojedinačnih vrijednosti i rezultata mjerenja, vrsti upotrijebljenog goriva i sirovine, projektovane vrijednosti emisije u tehničkoj dokumentaciji i komentar rezultata mjerenja u odnosu projektovane, odnosno granične vrijednosti emisije.

Član 24

Pravno ili fizičko lice koje posjeduje stacionarne izvore zagađivanja vazduha dostavlja zapisnik iz člana 23 ovog pravilnika Ministarstvu zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Ministarstvo), i to:

- zapisnik o garancijskom i povremenom mjerenju u roku od trideset dana od dana obavljenog mjerenja i
- zapisnik o kontinualnom mjerenju u roku od dva mjeseca nakon isteka kalendarske godine.

V USLOVI KOJE OVLAŠĆENA INSTITUCIJA ZA PRAĆENJE ZAGAĐIVANJA ŽIVOTNE SREDINE EMISIJOM ZAGAĐUJUĆIH MATERIJA U VAZDUH MORA DA ISPUNJAVA U POGLEDU STRUČNE SPREME ZAPOSLENIH, TEHNIČKE OPREMLJENOSTI I PROSTORA

Član 25

Praćenje zagađivanja životne sredine emisijom zagađujućih materija u vazduh može da vrši organizacija koja je upisana u sudski registar za obavljanje djelatnosti zaštite životne sredine (u daljem tekstu: ovlaštena institucija), i koja ispunjava uslove u pogledu:

- stručne spreme zaposlenih;
- tehničke opremljenosti (mjerni uređaji i oprema); i
- prostora.

Stručna sprema zaposlenih

Član 26

Ovlaštena institucija mora imati zaposlena lica sa sledećom stručnom spremom:

- najmanje po jedno lice sa visokom stručnom spremom hemijske, fizičkohemijske, tehnološke ili mašinske struke sa tri godine radnog iskustva na ovim poslovima; i
- najmanje po jedno lice sa višom ili srednjom stručnom spremom hemijske, fizičkohemijske ili mašinske struke sa jednom godinom radnog iskustva na ovim poslovima.

Tehnička opremljenost

Član 27

Ovlaštena institucija mora posjedovati mjerne uređaje i opremu koji su propisani standardnom metodom mjerenja.

Ovlašćena institucija dužna je da mjerne uređaje i opremu održava u ispravnom stanju.

Mjerni uređaji i oprema moraju biti kalibrisani najmanje jednom godišnje, odnosno najmanje onoliko puta koliko je propisano metodom koja se koristi i uputstvima za korišćenje uređaja. Ako je metodom propisano, mora se vršiti i dnevna kalibracija. ,

Mjerni uređaji i oprema za mjerenje emisije više zagađujućih materija moraju ispunjavati zahtjeve definisane metodom za svaku pojedinačnu materiju.

Član 28

Prateću dokumentaciju opreme za mjerenje emisije čine:

- formular za prikazivanje izmjerenih vrijednosti ;
- metodologija za proračun karakterističnih vrijednosti bitnih za evidenciju podataka o emisiji;
- uputstvo na našem jeziku za montažu, rukovanje i održavanje opreme za mjerenje emisije;
- evidencija o izvršenoj kalibraciji.

Prostor

Član 29

Ovlašćena institucija mora obezbijediti odgovarajući prostor za smještaj uređaja za uzorkovanje, za čuvanje uzoraka, za pripremu uzoraka za analizu, neposredno mjerenje, kao i prostorije u kojima se vrše pomoćni poslovi.

U tom prostoru moraju vladati odgovarajući ambijentalni uslovi saglasno zahtjevima za rukovanje uređajem, metodi mjerenja i ugrađenoj opremi. U slučaju da uređaj bude montiran na odvod otpadnih gasova i pri tome izložen djelovanju atmosferskih prilika, obavezno se primjenjuju uslovi montiranja i rada propisani od strane proizvođača.

Član 30

Prostorije za pripremu uzoraka za analizu, kao i one u kojima se čuvaju uzorci moraju imati odgovarajuće kapele ili digestore ili otsisne haube, saglasno metodi mjerenja.

Ako je to predviđeno od strane proizvođača opreme, prostor gdje se vrši neposredno mjerenje mora imati i odgovarajuću ventilaciju i klimatizaciju, a ako je potrebno i sistem za prečišćavanje vazduha koji se dovodi u prostor.

Pored potrebnih površina na radnim stolovima za smještaj aparata i uređaja, svakom izvršiocu posla potrebno je obezbijediti minimum 2m² površine radnog stola za izvršavanje svojih aktivnosti.

Prostorija za pripremu uzoraka mora imati laboratorijski sto visine 90-100 cm iznad poda koji mora biti prekriven materijalom otpornim na hemikalije. Visina ove prostorije je najmanje 2,6 m. Zidovi i pod moraju biti obloženi materijalom koji se lako održava.

Član 31

Zahtjev za dobijanje ovlašćenja za praćenje zagađivanja životne sredine emisijom zagađujućih materija u vazduh sa dokazima o ispunjenosti uslova propisanih ovim pravilnikom podnosi se Ministarstvu.

Ministarstvo rješenjem utvrđuje koja organizacija ispunjava uslove za dobijanje ovlašćenja iz stava 1 ovog člana.

Član 32

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".